

Informácie

Základné imanie vs. doktrína primeranej kapitalizácie

Dolný, J.*

DOLNÝ, J.: Základné imanie vs. doktrína primeranej kapitalizácie. Právny obzor, 103, č. 1, s. 53 – 61.

Minimum capital vs. doctrine of adequate capitalization. The paper deals with the european and american view on minimum capital requirements. American capital regulation is based on adequate capitalization which can lead when it is unadequate to piercing the corporate veil. European model of capital regulation is based on minimum amount of capital creation. In this paper we primarily focus on the characteristic features of both models related to creditor protection.

Key words: capital, equity, adequate capitalization, creditor protection

Úvod

Európske a americké poňatie minimálneho základného imania spoločnosti má diametrálne odlišné prístupy jeho regulácie, napriek rovnakým historickým východiskám. Normy regulujúce minimálne základné imanie v niektorých prípadoch poskytujú určitú ochranu veriteľom.¹ Mechanizmy a inštitúty, ktoré chránia veriteľov pri kapitalizovaní spoločnosti a normy chrániace pred odlivom kapitálu zo spoločnosti, sú z tohto dôvodu často odlišné.

Diskusia o tom, či minimálne základné imanie je užitočné alebo dokonca nevyhnutné v spoločnostiach s obmedzeným ručením, sa odzrkadľuje predovšetkým na aktuálnom vývoji práva obchodných spoločností na európskej úrovni. Podľa Miola² pohľad na koncept minimálneho základného imania je nejednotný a neustále sa meniaci, najmä s odkazom na prístup *law and economics*³ a nákladovo-výnosový prístup⁴.

V súčasnosti dominuje v európskych krajinách trend znižovania kapitálových požiadaviek na založenie spoločností s ručením obmedzeným.⁵ Revízia týchto ustanovení

---

* JUDr. Ing. Jaroslav Dolný, PhD., Katedra obchodného práva a hospodárskeho práva, Právnická fakulta UPJŠ, Košice.

¹ ENRIQUES, L. – MACEY, J. R. Creditors versus capital formation: The case against the European legal capital rules. In *Cornell Law Review*. 2001, roč. 86, č. 6, s. 1166.

² MIOLA, M. Legal Capital and Limited Liability Companies: the European Perspectives In *European Company and Financial Law Review*. 2005, roč. 2, č. 4, s. 414.

³ Ekonomická analýza práva, pozri bližšie COLEMAN, J. L. Efficiency, Exchange, and Auction: Philosophic Aspects of the Economic Approach to Law. In *California Law Review*. 1980, roč. 68, č. 2, s. 221.

⁴ ENRIQUES, L. – MACEY, J. R. Creditors versus capital formation: The case against the European legal capital rules. In *Cornell Law Review*. 2001, roč. 86, č. 6, s. 1165.

⁵ Napr. Nemecko, Česko, Anglicko, Rakúsko, Francúzsko.

je podľa Miolu⁶ z dôvodu, že predmetné ustanovenia o minimálnom základnom imaní sú archaické a predstavujú historickú anomáliu z pohľadu amerického práva obchodných spoločností.

1. Tradičný európsky prístup k základnému imaniu

Kontinentálne právo chápalo a do istej miery stále chápe základné imanie ako nástroj ochrany veriteľov. Chápanie reálnej tvorby a udržania základného imania ako základného nástroja ochrany veriteľov vychádzalo z toho, že právna konštrukcia akciovej spoločnosti (resp. spoločnosti s ručením obmedzeným) ako právnickej osoby neumožňuje veriteľom nastúpiť namiesto akcionárov alebo spoločníkov v prípade, že spoločnosť zlyhá pri plnení svojich splatných záväzkov, pretože – na rozdiel od osobných spoločností – akcionári alebo spoločníci neručia zo zákona za záväzky spoločnosti.⁷ „Právna úprava nemohla pri kapitálových obchodných spoločnostiach poskytnúť veriteľom ručenie ich spoločníkov, preto bola veriteľom ponúknutá právna úprava, ktorá núti spoločníkov kapitálových obchodných spoločností vytvoriť základné imanie, ktoré je po dobu existencie spoločnosti viazané a ktoré nemôže byť za trvania spoločnosti spoločníkom vrátené späť.“⁸ „Požiadavka tvorby určitej «ručiacej masy» s cieľom zaistiť reálne vytvorenie základného imania bola pretransformovaná do požiadavky minimálnej zákonnej výšky základného imania.“⁹ Vytvorenie minimálneho základného imania tak predstavuje záväzok spoločníkov voči veriteľom zabezpečiť minimálnu výšku majetku, s ktorou bude obchodná spoločnosť ďalej hospodáriť.

„Myšlienka vytvorenia systému povinného základného imania sa začala formovať v 19. storočí a vyvrcholila jej prijatím v rámci druhej kapitálovej smernice.“¹⁰ „Prístup k základnému imaniu za trvania spoločnosti vychádzal z idey nedotknuteľnosti kapitálu (intangibilité du capital), ktorá bola rozpracovaná francúzskou právnou náukou.“¹¹ Černá ďalej uvádza, že táto doktrína nemohla byť dovedená až do dôsledkov, teda až k príkazu udržiavať majetok aspoň na úrovni základného imania, a to z dôvodu rizika existencie živelných pohrôm a strát spoločnosti, ktoré nesie so sebou podnikateľské rozhodovanie, kde zákonom sa takýmto situáciám nedá predísť.

Režim základného imania za trvania spoločnosti tak opustil doktrínu nedotknuteľnosti základného imania a v súčasnosti je koncipovaný v doktríne reálnej tvorby a udržania základného imania. Jej vyjadrením je veľké množstvo inštitútov a kogentných obmedzení, ktoré majú za úlohu posilniť ochranu veriteľov na úkor uspokojovania potrieb spoločníkov kapitálovej obchodnej spoločnosti. Základ európskej doktríny reálnej

⁶ MIOLA, M. Legal Capital and Limited Liability Companies: the European Perspectives. In *European Company and Financial Law Review*. 2005, roč. 2, č. 4, s. 414.

⁷ ČERNÁ, S. Přehodnotí Evropa přístup k základnímu kapitálu? In *Právní rozhledy*. 2005, č. 22, s. 817.

⁸ KIZLINK, K. *Akciová společnost v konkursu*. Brno : Nakladatelství Barvič a Novotný, 1924, s. 21.

⁹ ČERNÁ, S. Přehodnotí Evropa přístup k základnímu kapitálu? In *Právní rozhledy*. 2005, č. 22, s. 817.

¹⁰ MIOLA, M. Legal Capital and Limited Liability Companies: the European Perspectives In *European Company and Financial Law Review*. 2005, roč. 2, č. 4, s. 418.

¹¹ ČERNÁ, S. Přehodnotí Evropa přístup k základnímu kapitálu? In *Právní rozhledy*. 2005, č. 22, s. 817.

tvorby a udržania základného imania je zakotvený v druhej kapitálovej smernici Rady č. 77/91/EHS z roku 1976 (ďalej len druhá kapitálová smernica), ktorá sa však vzťahuje len na úpravu akciových spoločností. Druhá kapitálová smernica stanovuje požiadavky na minimálne základné imanie, vklady, rozdelenia dividend medzi akcionárov, ako aj znižovanie základného imania. „Napriek tomu viacero členských štátov Európskej únie prekračuje úpravu druhej kapitálovej smernice a stanovuje prísnejšie pravidlá za účelom väčšej ochrany veriteľov.“¹² Podobne členské štáty Európskej únie využívajú obdobný režim tvorby a udržania základného imania, ako i ochranné mechanizmy aj pri spoločnostiach s ručením obmedzeným.

Podľa Miolu¹³ systém povinného minimálneho základného imania podlieha kritike v dvoch smeroch:

- na skutočnosti, že základné imanie je založené na kogentných ustanoveniach, ktoré
- a výhody z tých ustanovení majúcich za úlohu chrániť veriteľov sú diskutabilné, kým náklady s nimi spojené sú isté, dokonca značné.

Ako uvádza Černá¹⁴, európska doktrína, jurisprudencia i právna prax hľadia stále skeptickejšie na základné imanie ako záruku uspokojenia pohľadávok veriteľov, čo sa prejavuje nielen v niektorých súdnych rozhodnutiach a čiastočných zákonných úpravách, ale i v správaní hospodárskych subjektov, pretože veritelia sa môžu len ťažko spoliehať na ochrannú funkciu základného imania, a čoraz väčší dôraz kladú na zmluvné zabezpečenie svojej pohľadávky, aj keď európske zmluvné techniky sú v porovnaní s americkými menej rozpracované.

2. Americký prístup k základnému imaniu

Inštitút základného imania je v poňatí amerického právneho poriadku chápaný odlišne. V porovnaní s európskym právnym systémom americký právny poriadok nestanovuje všeobecné pravidlo pre minimálnu výšku základného imania.

„Inštitút základného imania“ („legal capital“, príp. „stated capital“) existoval len v prvých štatútoch o obchodných spoločnostiach z 19. storočia, keď ho tvorcovia „bezmyšlienkovite“ prebrali z kontinentálneho právneho systému.“¹⁵ Vývoj tejto doktríny sa začal formovať predovšetkým v spojitosti s akciovým právom.¹⁶ „V common law sa na základné imanie nazeralo ako na zverenecký fond („trust fund“) vytvorený spoločnosťou za účelom poskytnutia ochrany veriteľom. Podstatou tohto zvereneckého fondu bol zákaz rozdelenia majetku spoločníkom za trvania spoločnosti, a to z dôvodu, že tento fond bol určený na uspokojenie veriteľov. Klasické vyjadrenie má táto doktrína

¹² ENRIQUES, L. – MACEY, J. R. Creditor Versus Capital Formation: The Case against the European Legal Capital Rules. In *Cornell Law Review*. 2001, roč. 86, č. 6, s. 1174.

¹³ MIOLA, M. Legal Capital and Limited Liability Companies: the European Perspectives In *European Company and Financial Law Review*. 2005, roč. 2, č. 4, s. 422.

¹⁴ ČERNÁ, S. Přehodnotí Evropa přístup k základnímu kapitálu? In *Právní rozhledy*. 2005, č. 22, s. 822.

¹⁵ VRÁBLOVÁ, S. Základné imanie ako východisko zásady zachovania kapitálu. In *Obchodné právo*. 2003, č. 3, s. 27.

¹⁶ Akciovéj spoločnosti zodpovedá v americkom právnom poriadku označenie Corporation. Pozri bližšie BOHÁČEK, M. *Základy anglo-amerického obchodního práva*. Praha : Nakladatelství VŠE, 2007, s. 109.

v známom rozhodnutí Wood v. Dummer z 19. storočia.¹⁷ Základom tohto sporu¹⁸ bolo vyplatenie dividend akcionárom banky bez súčasného uhradenia záväzkov svojím veriteľom, čo malo za dôsledok platobnú neschopnosť banky. Veritelia tak žiadali súd o náhradu plnenia od akcionárov banky. „Podľa rozhodnutia súdu je základné imanie považované za zverenecký fond vytvorený za účelom splatenia vzniknutých záväzkov, zverenecký fond vytvorený na základe zákonných požiadaviek.“¹⁹ Akcionári tak boli povinní prijaté plnenie vrátiť veriteľom banky.

Podobne ako v európskom právnom poriadku bola garančná funkcia základného imania v americkom právnom systéme nízka. Ako uvádza Černá, garančná funkcia základného imania bola od počiatku oslabená tým, že zákonodarstvo nepožadovalo vytvorenie základného imania vo významnejšej výške a záväzne neurčovalo ani minimálnu menovitú hodnotu akcií (par values shares), a dokonca umožnilo vydávať akcie bez menovitej hodnoty (no par value shares).²⁰ S tým súvisí aj problém vzťahu vkladu a menovitej hodnoty akcie, keďže americké zákonodarstvo nestanovovalo povinnosť vnieť do spoločnosti vklad zodpovedajúci menovitej hodnote akcie, a umožnila tak vytvárať tzv. rozriedené akcie (watered stock)²¹.

Americká teória zvereneckého fondu však nezohľadňovala problém vydávania tzv. rozriedených akcií a jednoducho ich považovala podľa Singletaryho za podvod na veriteľoch.²² Táto doktrína bola v krátkom čase modifikovaná do teórie podvodu.²³ Dobrým príkladom prechodu z teórie zvereneckého fondu na teóriu podvodu je prípad Handley v. Stutz.²⁴ V citovanom prípade akcionári spoločnosti boli povinní splniť si záväzok splatenia akcií pri upísaní nových akcií do výšky ich menovitej hodnoty, ktoré však spoločnosti neboli splatené. Záväzok akcionárov splatiť menovitú hodnotu akcií však podľa súdu vznikol len voči veriteľom, ktorých postavenie vzniklo po takejto emisii. Podľa teórie podvodu sa len tí veritelia, ktorí sú podvedení, môžu domáhať nárokov voči dlžníkom.²⁵

Americké právo obchodných spoločností nie je upravené na federálnej úrovni, ale je v pôsobnosti jednotlivých členských štátov. Každý členský štát tak má vlastné právo obchodných spoločností. „Harmonizáciu práva medzi 51 štátmi pripravuje American Bar Association vzorovými zákonmi, ktoré následne štáty prijímajú s malými

¹⁷ BAINBRIDGE, S. *Corporate law*. Cedar : West Academic, 2015, s. 461.

¹⁸ Wood v. Dummer, 30 F. Cas. 435 (1824).

¹⁹ BALLANTINE, H. W. – HILLS, G. S. *Corporate Capital and Restrictions upon Dividends under Modern Corporation Laws*. In *California Law Review*. 1935, roč. 23, č. 3, s. 232.

²⁰ ČERNÁ, S. Přehodnotí Evropa přístup k základnímu kapitálu? In *Právní rozhledy*. 2005, č. 22, s. 818.

²¹ Rozriedené akcie sa tradične definujú ako akcie, ktoré boli vydané spoločnosťou a sú zároveň aj splatené, pričom celá nominálna hodnota akcie nebola splatená spoločnosťou. Ide o akcie, ktoré sú obchodované za omnoho vyššiu cenu ako je hodnota spoločnosti. Príkladom sú napr. bonusové, zľavnené akcie a pod. Pozri bližšie: SINGLETARY, J. N. *Creditor's Remedies Against Holders of Watered Stock*. In *Louisiana Law Review*. 1952, roč. 12, č. 3, s. 309; HARTMAN, O. *Začínáme na burze*. Brno : BizBooks, 2013, s. 54.

²² SINGLETARY, J. N. *Creditor's Remedies Against Holders of Watered Stock*. In *Louisiana Law Review*. 1952, roč. 12, č. 3, s. 310.

²³ Hospes v. Northwestern Mfg. and Car Co., 48 Minn. 174 (1886).

²⁴ Handley v. Stutz 139 U.S. 417 (1981).

²⁵ Pozri bližšie: Collier v. Edwards, 144 Okla. 69 (1930).

odchýlkami.²⁶ Za účelom zblížovania obchodného práva bol vytvorený modelový návrh práva obchodných spoločností (ďalej len MBCA)²⁷. „Na začiatku MBCA obsahoval ustanovenia o minimálnom základnom kapitále, ktoré však boli odstránené v roku 1969 s odôvodnením, že stanovenie minimálnej výšky základného imania je nepraktické a ochranná funkcia vo vzťahu k veriteľom je málo významná.“²⁸

V súčasnosti má v americkom právnom poriadku najväčší význam právna úprava obsiahnutá v revidovanom modelovom návrhu práva obchodných spoločností (ďalej len RMBCA)²⁹ prijatom v roku 1984, ktorý vychádza z MBCA. Okrem RMBCA má význam aj právo štátu Delaware obsiahnuté v predpise General Corporation Law³⁰, a to z dôvodu množstva založených spoločností podľa tohto právneho poriadku.

V americkom právnom poriadku sa približuje spoločnosti s ručením obmedzeným najmä Limited Liability Company (ďalej len LLC). „Ide o spoločnosť, ktorá kombinuje prvky corporation a partnership a prvýkrát bola upravená vo Wyomingu zákonom z r. 1977. V súčasnosti je už upravená zákonmi všetkých štátov, avšak neexistuje zatiaľ «uniform law».“³¹ V práve štátu Delaware je upravená osobitným zákonom.³²

Právo štátu Delaware nestanovuje zákonnú povinnosť tvorby minimálneho základného imania pri LLC ani pri Corporation. Výška základného imania závisí od rozhodnutia konkrétnej spoločnosti, pričom samotná spoločnosť je zodpovedná za jej primeranú kapitalizáciu. Počiatočná výška kapitálu však musí byť primeraná na dosiahnutie účelu začínajúcich spoločností, v opačnom prípade by mali spoločníci osobnú zodpovednosť.

3. Ochrana veriteľov v americkom právnom poriadku

„Americká právna veda rozlišuje dva aspekty nebezpečenstva pre veriteľov, ako sú rozvinuté v kontinentálnej právnej náuke, t. j. nebezpečenstvo hroziace z nesplnenia reálne vneseného kapitálu, ktoré je však v systéme flexibilného kapitálu takmer zanedbateľné, a nebezpečenstvo hroziace z rozdeľovania majetku medzi spoločníkov, ktoré tu má podstatne väčší praktický význam.“³³

„Ak vznikne spoločnosť v relatívne stabilnom prostredí, kde zakladatelia už úspešne podnikali ako jednotlivci, veriteľ by nemusel mať starosti s tým, že spoločnosť bola založená s minimálnym kmeňovým imaním. Ak by však jednotlivci začali podnikat’

²⁶ BOHÁČEK, M. *Základy anglo-amerického obchodného práva*. Praha : Nakladatelství VŠE, 2007, s. 110.

²⁷ MBCA je modelový návrh práva obchodných spoločností publikovaný v roku 1950, ktorý bol vytvorený Komisiou pre obchodné právo Americkej advokátskej komory. Ide o vzorovú právnu úpravu o obchodných spoločnostiach, ktorá je v súčasnosti inkorporovaná v 30-tich členských štátoch.

²⁸ HAMILTON, R. W. *Corporation Finance cases and Materials*. St. Paul : West Publishing Co., 1989, s. 71.

²⁹ Právna úprava RMBCA je relevantná pre Corporation.

³⁰ Title 8, Chapter 1, Delaware Code.

³¹ BOHÁČEK, M. *Základy anglo-amerického obchodného práva*. Praha : Nakladatelství VŠE, 2007, s. 110.

³² Title 6, Chapter 18, Delaware Code.

³³ VRÁBLOVÁ, S. *Ochrana majetku kapitálových spoločností*. Bratislava : EPOS, 2003, s. 76.

v odvetví, kde nemajú skúsenosti, mal by byť prístup veriteľa odlišný.⁴³⁴ Clark dodáva, že tento odlišný prístup veriteľa spočíva v znížení jeho rizika napr. dohodnutím vyšších úrokov, záložného práva, na pravidelných obchodných správach dlžníka, na osobnej záruke niektorého zo spoločníkov a na ďalších opatreniach.

„V prípade porušenia povinnosti adekvátnej kapitalizácie spoločnosti môže byť následkom prepichnutie závoja spoločnosti.“⁴³⁵ Jurisprudencia amerických štátov sa postavila veľmi zdržanlivo k odkrývaniu závoja spoločnosti a postihnutiu majetku zakladateľov pre nedostatočné „kapitálové vybavenie“ spoločnosti; výnimkou je iba staršie rozhodnutie súdu v Kalifornii^{36, 437} Nedostatočná kapitalizácia sama osebe často nepredstavuje jediný dôvod na to, aby došlo k prepichnutiu závoja spoločnosti. „Judikatúra štátu Delaware umožňuje toto prepichnutie predovšetkým v záujme spravodlivosti a v prípadoch, keď došlo k podvodnému konaniu.“⁴³⁸ Uplatnením doktríny prepichnutia závoja spoločnosti je prelomené obmedzené ručenie spoločníkov za záväzky spoločnosti. „Doktrína sa uplatňuje viac v uzavretých spoločnostiach, kde spoločníci majú vplyv na skutočné vedenie spoločnosti a tiež v prípade holdingov, kde tretia osoba má menšiu možnosť byť dostatočne informovaná o vzájomných korporátnych vzťahoch.“⁴³⁹ Černá dodáva, že súdy pri rozhodovaní vychádzajú z úvahy, že veritelia, ktorých pohľadávka má zmluvný základ, poznali situáciu spoločnosti a mohli z nej vychádzať pri založení zmluvného vzťahu, preto samotná nedostatočná kapitalizácia spoločnosti nie je považovaná za chybu, resp. porušenie povinnosti.⁴⁰

Ochrana veriteľov pred nebezpečenstvom spočívajúcim z rozdelenia majetku medzi veriteľov je zabezpečená v americkom právnom poriadku predovšetkým prostredníctvom ochranných klauzúl v zmluvách. „Veritelia poskytujúci úvery spoločnosti sa principiálne spoliehajú na zmluvnú ochranu ich záväzkov, ktorá je dopĺňovaná viacerými zákonnými ustanoveniami.“⁴⁴¹ Dokonca autori Adler a Kahan uvádzajú, že sú skeptickí v súvislosti s potrebou existencie doplnkovej zákonnej ochrany veriteľov pre veriteľov poskytujúcich úverovanie spoločnosti. Výhodou zmluvnej ochrany veriteľov podľa Černej je, že môže byť prispôbená konkrétnej situácii každej dlžnickej spoločnosti.⁴² „Navyše zmluvy môžu byť zmenené oveľa ľahšie ako zákony v prípade zmeny okolností ich uzatvorenia.“⁴⁴³

³⁴ CLARK, R. C. *Firemní právo*. Praha : Victoria Publishing, 1992, s. 120.

³⁵ BENDREMER, F. J. Delaware LLCs and Corporate Veil Piercing: Limited Liability has its Limitations. In *Fordham Journal of Corporate & Financial Law*, 2005, roč. 10, č. 2, s. 389.

³⁶ *Minton v. Cavaney*, 364 P.2d 473 (1961).

³⁷ ČERNÁ, S. Přehodnotí Evropa přístup k základnímu kapitálu? In *Právní rozhledy*. 2005, č. 22, s. 819.

³⁸ *Pauley Petroleum Inc. v. Continental Oil Company*, 239 A.2d 629 (1968), *Geyer v. Ingersoll Publications Co.*, 621 A.2d 784 (1992) cit. podľa BENDREMER, F. J. Delaware LLCs and Corporate Veil Piercing: Limited Liability has its Limitations. In *Fordham Journal of Corporate & Financial Law*. 2005, roč. 10, č. 2, s. 389.

³⁹ BOHÁČEK, M. *Základy anglo-amerického obchodního práva*. Praha : Nakladatelství VŠE, 2007, s. 139.

⁴⁰ ČERNÁ, S. Přehodnotí Evropa přístup k základnímu kapitálu? In *Právní rozhledy*. 2005, č. 22, s. 820.

⁴¹ ADLER, B. E. – KAHAN, M. The technology of creditor protection. In *University of Pennsylvania Law Review*. 2013, roč. 161, č. 7, s. 1775.

⁴² ČERNÁ, S. Přehodnotí Evropa přístup k základnímu kapitálu? In *Právní rozhledy*. 2005, č. 22, s. 821.

⁴³ ADLER, B. E. – KAHAN, M. The technology of creditor protection. In *University of Pennsylvania Law Review*. 2013, roč. 161, č. 7, s. 1778.

V prípade malých veriteľov a veriteľov, ktorí neposkytujú spoločnosti úvery alebo obdobné plnenia, je žiaduca aj doplnková ochrana prostredníctvom zákonných ustanovení. „Pre týchto veriteľov je dôležitejšia aj ochrana spočívajúca v efektívne fungujúcom súdnictve a rýchlom výkone ich rozhodnutí.“⁴⁴ Zmluvná ochrana v tomto prípade nebude až taká dôležitá, pretože tu je oveľa menšie riziko zo zmeny okolností, za ktorých bola zmluva uzavretá. „Substitúciou ochranných ustanovení založených na zmluvnom princípe je predovšetkým kratšia splatnosť ich pohľadávok voči dlžníkom.“⁴⁵

4. Ochrana veriteľov v európskom právnom poriadku

Pre zabezpečenie udržania základného imania stanovuje právna úprava záväzné pravidlá na nakladanie s majetkom spoločnosti. Pravidlá smerujúce k reálnemu udržaniu základného imania spoločnosti sú súčasťou konceptu základného imania, ktorý pozostáva z pravidiel reálneho vytvorenia základného imania a z pravidiel jeho udržania.⁴⁶ Účelom týchto pravidiel je tak podľa autora ochrana veriteľov spoločnosti. Tieto pravidlá určujú základné podmienky a predovšetkým obmedzenia pri nakladaní s majetkom spoločnosti za účelom udržania zodpovedajúcej výšky základného imania.

Ako uvádza Černá, cieľom ustanovení smerujúcich k udržaniu základného imania v najširšom zmysle slova je predovšetkým zakázať či obmedziť tie najvypuklejšie prípady, kde sa s majetkom spoločnosti nakladá na úkor krytia základného imania, a tým pádom aj na úkor veriteľov.⁴⁷

V posledných rokoch sa objavilo viacero výhrad proti takejto ochrane veriteľov prostredníctvom udržiavania vlastného imania spoločnosti. Kritici argumentujú, že ochrana prostredníctvom zmluvných inštitútov je efektívnejšia.⁴⁸ Cahn však uvádza, že ochrana poskytnutá právnymi predpismi nebráni veriteľom dohodnúť si prísnejšiu ochranu ich pohľadávok prostredníctvom rôznych finančných zabezpečujúcich prostriedkov avšak predstavuje len minimálny štandard ochrany veriteľov, ktorým chýbajú obchodné skúsenosti alebo vyjednávacia sila.

Túto ochranu veriteľov v súlade so zabezpečením udržania základného imania a nemu zodpovedajúcemu majetku spoločnosti možno rozdeliť na dve samostatné oblasti, ktoré na seba bezprostredne nadväzujú. Tu je potrebné si položiť otázku, akým spôsobom má byť zabezpečená čo najefektívnejšia ochrana veriteľov pred odlievaním majetku spoločnosti. Na druhej strane je nevyhnutné určiť hranice, ako túto ochranu konštituovať za udržania rovnováhy medzi veriteľmi spoločnosti a jej spoločníkmi.

⁴⁴ ČERNÁ, S. Přehodnotí Evropa přístup k základnímu kapitálu? In *Právní rozhledy*. 2005, č. 22, s. 821.

⁴⁵ ADLER, B. E. – KAHAN, M. The technology of creditor protection. In *University of Pennsylvania Law Review*. 2013, roč. 161, č. 7. s. 1807 a nasl.

⁴⁶ CAHN, A. *Capital Maintenance in German Company Law*: working paper n.146/2015. Frankfurt nad Mohanom : Institute for Law and Finance, 2015, s. 1.

⁴⁷ ČERNÁ, S. Majetkovoprávní samostatnost kapitálové obchodní společnosti a vybrané aspekty ochrany jejich věřitelů. In *Právní obzor*. 2014, roč. 97, č. 4, s. 337.

⁴⁸ *Armour*, EBOR 7 (2006), 5, 11 and 18; *Manning*, *Legal Capital*, 3rd ed. 1990, passim. cit. podľa CAHN, A. *Capital Maintenance in German Company Law*: working paper n.146/2015. Frankfurt nad Mohanom : Institute for Law and Finance, 2015, s. 2.

V prvom rade pôjde o udržanie vytvorenej výšky základného imania a ochranu veriteľov za trvania spoločnosti. K tomuto účelu slúžia predovšetkým pravidlá brániace vráteniu vkladov za trvania spoločnosti, pravidlá rozdelenia zisku medzi spoločníkov spoločnosti, pravidlá prekvalifikovania cudzích zdrojov spoločnosti na vlastné zdroje, pravidlá o tvorbe a použití rezervného fondu spoločnosti, obmedzenie finančnej asistencie, zákaz nadobúdania vlastných obchodných podielov, pravidlá pre zvyšovanie a znižovanie základného imania ako aj obmedzenia pri nadobúdaní majetku od spoločníkov a obchody spoločnosti s blízkymi osobami. V tých prípadoch pôjde o ochranu veriteľov *ex ante*, teda zabezpečenie udržania vytvoreného základného imania a jemu zodpovedajúcemu majetku za trvania spoločnosti.

Druhou nemenej dôležitou skupinou noriem chrániacich veriteľov budú predovšetkým normy konkurzného práva, chrániace veriteľov v prípade úpadku spoločnosti. V tomto prípade došlo k úbytku majetkovej podstaty spoločnosti a jemu zodpovedajúcej časti základného imania za trvania spoločnosti, a účelom týchto noriem tak bude opätovné získanie aktív spoločnosti, ktoré boli odčerpané za jej trvania za účelom čo najvyššieho pomerného uspokojenia konkurzných veriteľov. Táto ochrana je zabezpečená prostredníctvom pravidiel prekvalifikovania cudzích zdrojov⁴⁹ spoločnosti na vlastné zdroje v konkurznom konaní, pravidiel o odporovaní právnym úkonom⁵⁰, ako aj ustanoveniami o zodpovednosti povinných osôb podať návrh na vyhlásenie konkurzu riadne a včas.

Záver

Ekonomická funkcia obmedzeného ručenia za záväzky spoločnosti v prípade kapitálových spoločností bola opakovane predmetom detailných analýz.⁵¹ Uvedené ručenie je dôležité predovšetkým z dôvodu eliminácie rizika pred neúspechom z podnikania a následnou stratou majetku spoločníkov kapitálových spoločností, čo nepochybne motivuje spoločníkov k uskutočňovaniu rizikovejších druhov podnikania. Pohľad na uvedený koncept oddelenosti a nedotknuteľnosti na majetok spoločníkov kapitálových spoločností je v prípade európskeho a anglo-amerického poňatia konceptu základného imania odlišný. Prípadná transformácia európskeho konceptu základného imania v kapitálových spoločnostiach by bola značne komplikovaná z dôvodu už existujúcich inštitútov chrániacich veriteľov, ktoré sú priamo naviazané na koncept základného imania. Napriek uvedenému možno existenciu minimálnych požiadaviek na minimálnu výšku základného imania považovať za prekonaný koncept.

Minimálnu výšku základného imania v prípade kapitálových spoločností by si členské štáty mali určiť dobrovoľne ako určitý referenčný bod, na ktorý je následne

⁴⁹ DOLNÝ, J. Doktrína prekvalifikovania cudzích zdrojov na vlastné zdroje. In *Justičná revue*, 2016, č.10, s. 1034-1053.

⁵⁰ DOLNÝ, J. Odporovateľnosť právnych úkonov v konkurze: komparácia amerického, nemeckého a slovenského právneho poriadku. In *Justičná revue*, č. 6-7, 2017, s. 881 a nasl.

⁵¹ EASTBROOK, F. H. – FISCHER, D. R. *The Economic Structure of Corporate Law*. Harvard University Press, 1996, 370 s.

naviazaná aj ochrana veriteľov.⁵² Ako z existujúcej judikatúry amerických súdov vyplýva, nedostatočná kapitalizácia spoločnosti nepredstavuje ani v anglo-americkom poňatí sama osebe dôvod na prepichnutie majetkového závoja spoločnosti. Za účelom znižovania kapitálových požiadaviek na založenie obchodnej spoločnosti Slovensko prijalo osobitnú právnu úpravu jednoduchej spoločnosti na akcie, ktorá umožňuje založenie spoločnosti s minimálnou výškou základného imania 1 euro.

Literatúra

- ADLER, B. E. – KAHAN, M. The technology of creditor protection. In *University of Pennsylvania Law Review*. 2013, roč. 161, č. 7
- BAINBRIDGE, S. *Corporate law*. Cedar : West Academic, 2015
- BALLANTINE, H. W. – HILLS, G. S. Corporate Capital and Restrictions upon Dividends under Modern Corporation Laws. In *California Law Review*. 1935, roč. 23, č. 3
- BENDREMER, F. J. Delaware LLCs and Corporate Veil Piercing: Limited Liability has its Limitations. In *Fordham Journal of Corporate & Financial Law*, 2005, roč. 10, č. 2
- BOHÁČEK, M. *Základy anglo-amerického obchodného práva*. Praha : Nakladatelství VŠE, 2007
- CAHN, A. *Capital Maintenance in German Company Law*: working paper n.146/2015. Frankfurt nad Mohanom : Institute for Law and Finance, 2015
- ČERNÁ, S. Přehodnotí Evropa přístup k základnímu kapitálu? In *Právní rozhledy*. 2005, č. 22
- CLARK, R. C. *Firemní právo*. Praha : Victoria Publishing, 1992
- COLEMAN, J. L. Efficiency, Exchange, and Auction: Philosophic Aspects of the Economic Approach to Law. In *California Law Review*. 1980, roč. 68, č. 2
- DOLNÝ, J. Doktrína prekvalifikovania cudzích zdrojov na vlastné zdroje. In *Justičná revue*, 2016, č. 10
- DOLNÝ, J. Odporovateľnosť právnych úkonov v konkurze: komparácia amerického, nemeckého a slovenského právneho poriadku. In *Justičná revue*, 2017, č. 6-7
- EASTBROOK, F. H. – FISCHER, D. R. *The Economic Structure of Corporate Law*. Harvard University Press, 1996
- ENRIQUES, L. – MACEY, J. R. Creditors versus capital formation: The case against the European legal capital rules. In *Cornell Law Review*. 2001, roč. 86, č. 6
- HAMILTON R. W. *Corporation Finance cases and Materials*. St. Paul : West Publishing Co., 1989
- HARTMAN, O. *Začíname na burze*. Brno : BizBooks, 2013
- KIZLINK, K. *Akciová spoločnosť v konkursu*. Brno : Nakladatelství Barvič a Novotný, 1924
- LUTTER, M. *Legal Capital in Europe*, De Gruyter, 2011
- MIOLA, M. Legal Capital and Limited Liability Companies: the European Perspectives. In *European Company and Financial Law Review*. 2005, roč. 2, č. 4
- SINGLETARY, J. N. Creditor's Remedies Against Holders of Watered Stock. In *Louisiana Law Review*. 1952, roč. 12, č. 3
- VRÁBLOVÁ, S. Základné imanie ako východisko zásady zachovania kapitálu. In *Obchodné právo*, 2003, č. 3
- VRÁBLOVÁ, S. *Ochrana majetku kapitálových spoločností*. Bratislava : EPOS, 2003

⁵² EIDENMULLER-GRUNEWALD-NOACK, Minimum Capital in the system of Legal Capital. In LUTTER, M. *Legal Capital in Europe*, De Gruyter, 2011, s. 42.